Jautājums

Vai priecīgu satraukumu rada ***tuvojošie*** vai ***tuvojošies*** *svētki*?

Atbilde

Priecīgu satraukumu rada ***tuvojošies*** *svētki*.

Lokāmajiem darāmās kārtas tagadnes divdabjiem (ar piedēkli *-oš-*, piemēram, *dziedošs cīrulis, plaukstošie pumpuri, ziedošā pļava*) iespējamas ne tikai formas, kas tiek veidotas no tiešajiem darbības vārdiem, kā *dziedāt, plaukt, ziedēt*, bet arī atgriezeniskās formas, kuras tiek veidotas no atgriezeniskajiem darbības vārdiem, kā *kustēties, tuvoties*. Atgriezeniskajiem divdabjiem ir t. s. nepilnās jeb defektīvās paradigmas: tiem nav nenoteikto un noteikto galotņu šķīruma, trūkst vairāku locījumu formu gan vīriešu, gan sieviešu dzimtē, turklāt vairākās formās ir vērojama formu homonīmija, proti, tās sakrīt.

Aplūkosim paradigmu divdabim, kas veidots no atgriezeniskā darbības vārda *tuvoties*:

Locījums	Vienskaitlis		Daudzskaitlis	
	vīriešu dzimte	sieviešu dzimte	vīriešu dzimte	sieviešu dzimte
Nominatīvs. Kas?	–	–	*tuvojošies*	*tuvojošās*
Ģenitīvs. Kā?	–	*tuvojošās*	*tuvojošos*	*tuvojošos*
Datīvs. Kam?	–	–	–	–
Akuzatīvs. Ko?	*tuvojošos*	*tuvojošos*	*tuvojošos*	*tuvojošās*
Instrumentālis. Ar ko?	*(ar) tuvojošos*	*(ar) tuvojošos*	–	–
Lokatīvs. Kur?	–	–	–	–
Vokatīvs. –	–	–	*tuvojošies!*	*tuvojošās!*

Valodas praksē šo divdabju lietošana reizumis sagādā grūtības trūkstošo formu dēļ, un lietojumā vērojamas kļūdas. Valodas kultūrā arī ieteikts izvairīties no pārliecīga atgriezenisko divdabju lietojuma, lai tekstu nepadarītu pārāk smagnēju.

Avoti

Kalnača, A. Morfoloģija. *Latviešu valoda*. Red. A. Veisbergs. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2013, 93. lpp.

Kalnača, A. Atgriezenisko divdabju lietojums latviešu valodā. *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 15. Atb. red. I. Lokmane. Rīga : Latviešu valodas aģentūra, 2020, 92.–105. lpp.